

Tekst: Suzy Van Gansbeke & Tom Van den Bogaert (Vlaamse Overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling), **Sarah De Smet & Kelly Relaes** (Varkensloket)

SNEL OMSCHAKELEN NAAR GROEPSHUISVESTING VOOR ZEUGEN

De deadline van 1/1/2013 met betrekking tot omschakeling voor zeugen komt snel dichterbij. Bedrijven die dit op korte termijn en met zo weinig mogelijk investeringen, maar toch conform de regelgeving wensen te doen, kampen vaak met een aantal twijfels, zoals tijdens de laatste studienamiddagen van het Praktijkcentrum Varkens en uit via het Varkensloket gestelde vragen blijkt.

In dit artikel worden een aantal veel gestelde vragen kort behandeld. Voor extra info kan men de website van het Varkensloket raadplegen, zie www.varkensloket.be of indien nodig een bijkomende vraag stellen.

VRAAG: WELKE CONSEQUENTIES HEEFT HET NIET VOLDOEN AAN DE REGELGEVING OP 1/1/2013?

De deadline van 1/1/2013 blijft gehandhaafd. Uit de enquête georganiseerd door de dienst Dierenwelzijn van de FOD Volksgezondheid blijkt dat het overgrote deel van de varkenshouders omgeschakeld zal zijn. Een vierhonderdtal zeugenhouders heeft nog niet op de enquête geantwoord. Tenzij ze dit alsnog zullen doen, zal het FAVV deze bedrijven bij voorrang controleren.

Bij een controle door de bevoegde instanties (in dit geval dus het FAVV) zijn de normale gevolgen van een vaststelling van niet-conformiteiten in oplopende volgorde: waarschuwing, proces-verbaal, inbeslagname. Het weze duidelijk dat de ene overtreding (veel) zwaarder weegt dan de andere en de gevolgen in verhouding moeten staan met de ernst van de vaststelling. Het is duidelijk dat het niet in groep houden van zeugen na 1 januari 2013 onmiddellijk aanleiding zal geven tot een proces-verbaal.

Welke welzijnseisen zijn prioritair?

De checklist die door het FAVV bij de controles wordt gebruikt biedt hierbij houvast. Deze checklist vindt men via <http://www.favv.be/checklists-nl/documents/FAVVChecklist-2102v7nl.pdf>. Naast de kolommen 'C' (conform) en 'NC' (niet conform) vindt men de kolom 'punten' waarbij telkens een waarde 1, 3 of 10 vermeld is. Hoe groter dit cijfer, hoe ernstiger de niet-conformiteit wordt beschouwd. Groepshuisvesting vanaf 4 weken na insemineren is bijvoorbeeld een controlepunt met een weging van 10 punten, maar het minimale aandeel dichte vloer en de maximale roosterspleetbreedte zijn controlepunten met een weging van 3 punten.

Een controle waarbij geen enkele niet-conformiteit wordt vastgesteld of alleen niet-conformiteiten met een gewicht 1 wordt als 'gunstig' geëvalueerd. Ook bij een niet-conformiteit van gewicht 3 kan nog steeds een 'gunstig' worden verkregen op voorwaarde dat het totaal aantal niet-conformiteiten minder is dan 20%. In alle andere gevallen is de evaluatie 'ongunstig', maar een PV wordt pas opgesteld bij een niet-conformiteit van gewicht 10 en meer dan 20% niet-conformiteiten. Inbeslagname is een uiterst zelden toegepaste maatregel die alleen bij zeer ernstige overtredingen wordt overwogen.

Opgelet: voor bedrijven die MTR-premie ontvangen kunnen niet-conformiteiten ondanks de totale evaluatie 'gunstig' toch leiden tot sancties!

Naast de 'standaard' sancties die het FAVV steeds kan toepassen (waarschuwing, PV, inbeslagname) kunnen bijkomende maatregelen de eerstkomende tijd alsnog in de wetgeving worden opgenomen. Zo wordt overwogen om dwangsommen op te leggen aan bedrijven die nog geen groepshuisvesting toepassen.

Naast de wettelijke vereisten en sancties kunnen echter ook de afnemers (al of niet in het kader van lastenboeken) garanties eisen m.b.t. de naleving van de groepshuisvestingseis en niet-naleving bestraffen.

Daarnaast houdt men er best ook rekening mee dat, om in de toekomst van bepaalde beleidsmaatregelen te kunnen genieten, het naleven van welzijnsregels een voorwaarde kan zijn, dit is bijvoorbeeld het geval bij de VLIF-steun.

Conclusie: de zeughouder doet er goed aan alle inspanningen te doen om op 1/1/2013 groepshuisvesting toe te passen. De controlepunten met een gewicht van 10 kunnen daarbij als prioritair worden beschouwd. Dit is dus in de eerste plaats het loslopen van de zeugen. Het individueel houden van zeugen na 4 weken dracht zal zonder pardon worden bestraft.

VRAAG: WELKE OPPERVAKTES TELLEN MEE OM AAN DE OPPERVAKTENORM VOOR ZEUGEN TE VOLDOEN?

Alle oppervaktes die beschikbaar zijn voor de zeugen en vrij zijn van obstakels mogen worden meegeteld, op voorwaarde dat de kleinste zijde van een hok minstens 2,8 m lang is (of bij groepjes tot en met 5 dieren 2,4 m). In het geval van voederligboxen met een verhoogde trog wordt de ruimte eronder meegeteld als die door een liggende zeug kan worden benut, en dat wordt zo beschouwd als er minstens 20 cm vrije hoogte onder is. Bij een verzonken trog wordt aangenomen dat de laatste 15 cm mogen worden meegeteld. De oppervlakte van niet-bezette boxen (bijvoorbeeld in een ruimte met 12 boxen maar slechts een bezetting van 11 zeugen) mag worden meegeteld op voorwaarde dat de box steeds toegankelijk is. Extra ruimte die permanent toegankelijk is via een doorgang of een deuropening mag worden meegerekend. Deze ruimte moet niet per definitie overdekt zijn. Ook oppervlakte op een tweede niveau (zoals in de plateaustal voor vleesvarkens) kan worden meegerekend (mits de kleinste zijde minimaal 2,8 m breed is). Een separatuimte die niet permanent toegankelijk is wordt niet meegeteld.

Om de beschikbare ruimte in een bestaande stal te optimaliseren (zo weinig mogelijk plaatsen te verliezen) kan men bijvoorbeeld gemengde groepen zeugen/gelten maken. De gemiddelde oppervlakenorm is bij een groep van 18 zeugen 2,25 m²/dier, bij een groep van 18 gelten 1,64 m²/dier en bij een groep van 16 zeugen en 2 gelten 2,182 m²/dier. Een andere optie is in een dubbele rij boxen een rij boxen voor drachtige zeugen te combineren met een rij boxen voor te insemineren of net geïnsemineerde zeugen. Op die manier kan de uitloop volledig worden meegeteld voor de loslopende zeugen in de ene rij.

Conclusie: alle permanent toegankelijke en beschikbare vrije ruimte mag worden meegeteld, voorwaarde is dat de zeugen de oppervlakte kunnen gebruiken om te liggen of te lopen.

VRAAG: HOE MOET/KAN HET AANDEEL DICHTE VLOER WORDEN GERESPECTEERD?

De regelgeving legt op dat 1,3 m² per zeug en 0,95 m² per gelt uit 'dichte vloer' bestaat. Dat is een vloer met maximaal 15% openingen. Een bestaande rooster met een mestdoorlaat van minder dan 15% wordt volgens deze definitie als een dichte vloer beschouwd. Ga dus altijd eerst na welke verhouding opening/dicht deel de bestaande rooster heeft, als dit minder dan 15% bedraagt is meteen aan de eis voldaan. Heeft de rooster een doorlaat die te hoog is, dan kan men een deel van de openingen van de rooster dichtmaken tot de 15% niet meer overschreden wordt. In de handel zijn kunststof balkjes verkrijgbaar die met dit doel in de roosterspleten kunnen geklemd worden. De wetgeving maakt geen onderscheid tussen de vorm van de openingen: ronde gaten, rechte roosterspleten, afgeronde spleten enz. De openingen moeten ook niet per definitie homogeen over het vloerelement verdeeld zijn, dus ook bij het dichtmaken van (een deel van) de roosterspleten speelt de spreiding wettelijk geen rol. In het kader van het gewenste mestgedrag kan het wél nuttig zijn de openingen evenredig te verdelen.

De balk van de rooster die aansluit bij de dicht vloer wordt meegeteld als dichte vloer, op voorwaarde dat het ligcomfort van de dieren niet wezenlijk verschilt ter hoogte van de overgang. Bij een niveauverschil kan dit bijvoorbeeld niet.

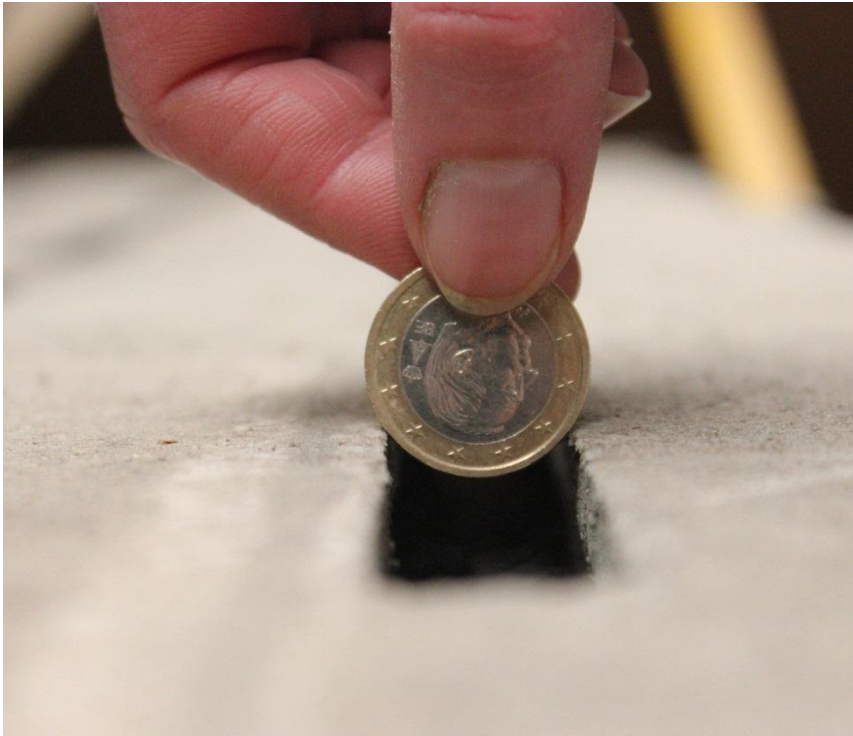
Een veelgestelde vraag is hoe breed een strook 'dichte vloer' dient te zijn om in rekening te mogen worden gebracht. Hiervoor wordt best vertrokken vanuit de eigenlijke bedoeling van de welzijnseis: de zeugen een comfortabele ligruimte te bieden. Een strook die te smal is om een liggende zeug te omvatten, wordt dan logischerwijze niet meegerekend. Opdat een zeug comfortabel kan liggen is al snel minstens 60 cm vereist. De dichte vloer hoeft niet in één aaneengesloten deel van het hok gerealiseerd te worden, maar kan ook uit meerdere delen bestaan, op voorwaarde dat ze groot genoeg zijn voor minstens één liggende zeug. Naast de grootte is ook de situering van de dichte vloer belangrijk om het mestgedrag te optimaliseren, maar dat wordt wettelijk niet opgelegd.

Conclusie: de term dichte vloer slaat op een reeks van mogelijke vloeruitvoeringen: van 100% dicht tot een rooster met weinig mestdoorlaat. Veel bestaande volroosterstallen hebben een rooster met minder dan 15% openingen en moeten dus niet aangepast worden. Het volstaat om openingen dicht te maken tot deze minder dan 15% vertegenwoordigen van het vloerelement, en dit voor een aandeel van 1,3 m² per zeug en 0,95 m² per gelt.

VRAAG: HOE MOET DE EIS MET BETREKKING TOT DE MAXIMALE SPLEETBREEDTE VOOR BETON ROOSTERS WORDEN GEÏNTERPRETEERD?

Alleen voor betonroosters (en dus niet voor roosters uit andere materialen) geldt een maximale spleetbreedte. Doelstelling van deze eis is te vermijden dat dieren zich kwetsen door met de klauwen vast te zitten of te haperen in de spleet. Voor zeugen is de spleetbreedte maximaal 20 mm, voor vleesvarkens 18 mm. De fabrikanten van roostervloeren hebben naar aanleiding van deze eis hun mallen in die zin aangepast. Wie nieuwe roosters aankoopt heeft dus bewijzen (bestelbonnen, facturen) dat dergelijke, aangepaste roosters zijn aangekocht. De fabricatie van betonroosters is echter niet 100% nauwkeurig, zelfs nieuwe roosters die met de nieuwe mallen zijn gemaakt kunnen spleten hebben die (op sommige plaatsen) de 20 mm of de 18 mm overschrijden. Om die reden wordt een marge gehanteerd van maximaal 3 mm. Op die manier kan een zeugenstal met een rooster van 20 mm geschikt worden gemaakt voor huisvesting van vleesvarkens zonder dat de rooster moet vervangen worden. Om snel de bestaande rooster te evalueren kan men

een munt van 1 euro gebruiken: deze heeft een diameter van 23,25 mm en zou niet in alle oriëntaties door de rooster voor zeugen moeten kunnen geduwd worden.

Figuur 1: Een rooster waarin je een stuk van 1 euro niet in alle richtingen door de spleten kunt duwen valt binnen de tolerantie marge voor zeugen

Voor de vleesvarkensrooster kan overigens een munt van 5 eurocent worden gebruikt, deze heeft namelijk een diameter van 21,25 mm en valt daarmee net buiten de tolerantie marge.

Conclusie: in de meeste gevallen kunnen bestaande roosters die nog in goede staat zijn behouden blijven. Dringt de vervanging zich toch op omwille van de slechte staat van de rooster, dan moeten de aangepaste roosters worden besteld.